

ВИДАННЯ «БОГОСЛОВІЇ» ЕД. «BOHOSLOVIA»

Ч. 45 N.

Проф. д-р ІГОР СОНЕВИЦЬКИЙ

КОМПОЗИТОРСЬКА
СПАДЩИНА НЕСТОРА
НИЖАНКІВСЬКОГО

Prof. Dr. Ihor Sonevytskyj
Haereditas in arte musicae Nestoris Nyžankiowskyj
(peritus artis musicae ucrainorum 1893-1940)

Extractum e «Bohoslovia»
t. XXXVI (1972)

Рим - 1973 - Ромае

ВИДАННЯ «БОГОСЛОВІЇ» ED. «BOHOSLOVIA»

Ч. 45 N.

Проф. д-р ІГОР СОНЕВИЦЬКИЙ

КОМПОЗИТОРСЬКА
СПАДЩИНА НЕСТОРА
НИЖАНКІВСЬКОГО

Prof. Dr. Ihor Sonevytskyj
Haereditas in arte musicae Nestoris Nyžankiowskyj
(peritus artis musicae ucrainorum 1893-1940)

Extractum e «Bohoslovia»
t. XXXVI (1972)

diasporiana.org.ua

РИМ - 1973 - ROMAE

Проф. д-р Ігор Соневицький

КОМПОЗИТОРСЬКА СПАДЩИНА НЕСТОРА НИЖАНКІВСЬКОГО

(Prof. Dr. Ihor Sonevytskyj, Haereditas in arte musicae Nestoris
Nyžankiowskyj (peritus artis musicae ucrainorum 1893-1940).

В часі другої світової війни багато українських музик опинилося на еміграції, а в тому числі також деякі композитори. Про їх життя і творчість не появились основніші праці і цю прогалину слід би заповнити.

До них належить передусім визначний композитор Нестор Остапович Нижанківський (1893-1940), якого праці лише в незначній частині появились друком, а в подавляючій більшості передавалися в рукописах, головню виконавцям.

Щоб зреконструювати образ його композиторської спадщини, треба було передусім скомплектувати можливо якнайбільше число нотних автографів, а принаймні відписів більших та менших праць композитора, розкинутих по всьому світі, а доступних нам поза межами Батьківщини. Бо, на жаль, повна збірка композиторських рукописів пропала в Празі під час воєнної завірюхи, як стверджує лист композиторської дружини Меланії: «Найбільша трагедія — це те, що ноти-манускрипти пропали в Празі, де я їх старанно переховувала, не з моєї вини. Мене заарештовано, а безсовісна юрба може знищити дорібок цілого життя»¹.

На щастя, багато відписів творів Н. Нижанківського, навіть писаних рукою самого композитора, а також його нечисленні друковані твори збереглися в приватних руках. Одначе при переписуваннях, а зокрема при транспозиціях пісень закрадалися різні

¹ Нижанківська Меланія, *Листування з Ігорем Соневицьким*, Лист з 25 лютого 1953.

Балтарович-Штон Володимир, *Д-р Нестор Нижанківський — музика й людина; жмуток спогадів за літа спільного проживання в Празі і Львові (1925-1939)*, Прага, травень-червень 1968, стор. 6.: «Тепер я згадую, скільки горя мусіла прожити сердешна Меця (Меланія Нижанківська — І.С.) в Празі в р. 1945, як пропали всі композиції Нижанківського — важко робиться на серці!»

помилки або й пропущення. Бувало іноді, що той чи інший виконавець «поправляв» оригінальний текст, тобто облегував його для себе або переробляв на свій лад. В результаті цього маємо декілька редакцій того самого твору, що відрізняються одна від однієї.

Комплектування композицій Н. Нижанківського відбувалося здебільшого кореспонденційним шляхом. Треба було листуватися з усіма тими, що могли мати твори покійного композитора. З одними кореспонденція йшла гладко і по короткому часі автор цієї статті отримував пошукувані твори, а з іншими весь той процес ішов пиняво, а це стримувало комплектування спадщини Н. Нижанківського. Кінець-кінцем впродовж двадцяти років розшуків і листування пощастило нам призбирати понад 80 відсотків творів композитора.

Огляд композиторської творчості автор зреститував в першу чергу на основі інформацій Василя Барвінського в його «Вступному слові про життя і творчість Нестора Нижанківського»², де на стор. 1 написано: «Моє завдання накреслити шановним слухачам творчий шлях та мистецький профіль композитора Нестора Нижанківського, бажавби я переплести жмутком особистих споминів та помічень, бо все таки в останньому десятиріччі життя композитора, мені довелося оставати у тісніших і більш багаччих взаєминах з композитором чим кому будь другому».

Крім названого джерела, автор цієї праці використав листи найближчих композиторові осіб, а зокрема його дружини, спогачи З. Лиська та матеріал з десятих річників львівського щоденника *Діло* (1929-1939). Проте могли існувати ще й інші композиції Н. Нижанківського, про які не було відомостей у джерелах.

Велика подяка належить всім, що прийшли з допомогою, надсилаючи твори покійного композитора, а зокрема д-р М. Антоновичеві, проф. Б. Бережницькому, композиторові А. Гнатишинові, піаністці Л. Жук, піаністці В. Кисілевській-Прокопеч, д-р Р. Климкевичеві, піаністці Л. Колесі, м-р. Л. Крушельницькому, д-р З. Лиськові, д-р П. Маценкові, К. Нижанківській, співачці І. Приймї-Шмериківській, співачові Л. Рейнаровичеві, піаністові

² Назва доповіді неавтентична. Вона побазована на словах З. Лиська в його статті-звідомлення у *Львівських Вістях* (жовтень, 1941) під заг. «Пам'яті Нестора Нижанківського» де написано: «Вступне слово про його життя і творчість виголосив дир. Василь Барвінський».

Р. Савицькому, Р. Савицькому (мол.), оперному співакові М. Скалі-Старицькому, І. Фургалеві та д-р В. Штонові-Балтаровичеві.

Нестор Нижанківський писав сольоспіви, фортепіянові твори, авторські хорові композиції та обробки українських народних пісень, камерну музику, симфонічні твори та твори для духової оркестри і театральну музику.

Наш огляд починаємо від сольоспівів, при чому триматимемося (як і в інших жанрах) поазбучного порядку.

СОЛЬОСПІВИ

Видатне місце в творчості Н. Нижанківського займають сольоспіви. Композитор написав їх здебільшого в ранньому періоді своєї творчості (1912-1920). Найбільш зрілі сольоспіви постали у Відні (1920-1923), з яких на окрему увагу заслуговують «Жита» речитативного характеру до слів О. Олеся.

В Празі (1923-1929) Нестор не писав сольоспівів. Щойно у Львові появились його «Поклін тобі, зів'яла квітко» в супроводі симфонічної оркестри до слів І. Франка і «Ти, любчику, за горою» до слів У. Кравченко³ в народному дусі.

Знаємо, що Нижанківський пробував пера в ділянці легкої музики⁴. І так у грудні 1935 року в «Театрі Різноманітностей» відбувся концерт легкої музики, де виконувались також пісні Нестора. Ті пісні не збереглися до наших часів.

Співаки радо включають сольоспіви Н. Нижанківського до свого репертуару. Їх залюбки виконували такі визначні наші співаки, як В. Тисяк, М. Сабат-Свірська, М. Скала-Старицький, О. Руснак, Є. Зарицька та інші. Сольоспіви Нижанківського втішаються великим успіхом серед публіки.

³ Барвінський Василь, «Нестор Нижанківський», *Наші Дні*, січень 1942, стор. 8. Автор статті згадує про «прекрасну в народньому (лемківському) тоні написану 'Ти, любчику за горою'».

В радіопрограмі «Українські народні мелодії» (3 листопада 1943) львівської радіостанції з 3 лютого 1943 пісня «Ти, любчику, за горою» означена як народня пісня в обробці Нестора Нижанківського.

⁴ Балтарович-Штон, *Д-р Нестор Нижанківський*, стор. II. З цього спогаду довідуємося, що після заклику В. Балтаровича в пресі «щоб наші композитори не цуралися писати часом щось легшого і вартісного» Н. Нижанківський написав «Пріма-фокс» до слів Черняви, що його співала акторка Л. Кривіцька і танго «Кожний має свою зірку на небі» (або «Тюремний ноктюрн») до слів Я. Масляка, що його композитор присвятив тюремним політичним в'язням. Це танго часто співала М. Сабат-Свірська.

За словами В. Барвінського, Н. Нижанківський писав пісні «з великим зрозумінням для вимог і можливостей людського голосу, при чому фортепіяний супровід є рівнорядним, а часто домінуючим виразовим засобом (напр. в 'Житах')»⁵.

1. «БОГОРОДИЦЕ ДІВО» (ф-моль), пісня-молитва на голос (меццо-сопрано) з фортепіяном або гармонією з педалею.

Про існування цієї пісні не було згадки в жадному доступному джерелі, а знайшлась вона в рукописній формі в архіві Катерини Нижанківської в ЗСА. Написав її Нестор, мабуть, для свого стрийка о. Олександра, що від 1927 року жив у З'єдинених Стейтах Америки. Цей здогад опирається на факті, що в Європі ця композиція не виконувалась.

2. «WOZU BIN ICH ERWACHT?» («ЧОМУ Я ПРОБУДИВСЯ?») в г-моль.

Цю пісню Нестор написав до німецьких слів своєї дружини з дому Семаки, дочки буковинського діяча і посла до австрійського парламенту. Невідомо, хто переклав текст на українську мову. Сольоспів був скомпонований у Відні⁶ на початку 20-тих років для меццо-сопрана або баритону в супроводі типічного для Нестора в ті часи фортепіянового акомпаньяменту, повного переливних пасажів і октав (пор. «Жита» та «Der Herbst ist da»).

Пісню, на жаль, рідко виконують. Авторів цих рядків особисто ще досі не довелося почути її виконання.

В нашому архіві маємо фотокопію манускрипту.

3. «DER HERBST IST DA» («ВЖЕ ОСІНЬ Є» або «ОСІНЬ») в тонації г-моль.

Цей сольоспів для голосу з фортепіяном написав композитор також у Відні до німецьких слів своєї дружини Меланії. Невідомо нам, хто зробив переклад тексту на українську мову.

До нас дійшла фотокопія манускрипту від д-ра В. Балтаровича.

4. «ЖИТА» (ф-моль) до слів О. Олеся для сопрана з фортепіяном.

Нижанківський написав цю пісню у Відні приблизно в 1920-1923 роках. Першим виконавцем була співачка Анда Остапчук.

⁵ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

⁶ Над заголовком пісні написано: «Присвячую Мелі... (далі нечитко — І.С.). Відень, в липні 1920 р.».

Пісню «Жита» зараховують до найкращих творів нашої пісенної літератури⁷.

Маємо її у переписаній формі з підручної бібліотеки М. Скали-Старицького.

5. «ЗАСУМУЙ ТРЕМБИТО» (д-моль) для голосу з фортепіаном.

Це найбільш поширена пісня Н. Нижанківського, що ніколи не сходила з концертних естрад. Композитор написав її у Відні 1922 року, згадуючи лихоліття Української Галицької Армії в чотирикутнику смерті. Автором слів, а також мелодії, яка не має нічого спільного з мелодією Нижанківського, був Роман Купчинський, що створив її в Києві під большевиками 1920 року⁸.

«Засумуй трембіто» Нижанківського — твір повний широкого патосу та безмежного болю. Вона знаходиться в різних «редакціях». До нас дістався з підручної бібліотеки М. Скали-Старицького в формі переписаних нот.

6. «НЕ СПІВАЙ ПО ВЕСНІ» (д-моль) до слів І. Манжури.

Цей сольоспів з фортепіаном⁹ належить, мабуть, до ранніх творів композитора. Покликаємось на інформації товариша зброї Нестора ред. Євгена Зиблікевича: «Перебуваючи в таборі полонених у Боброві, а опісля в Задонську у воронізькій губернії над річкою Доном, Нестор багато komponував. Там він написав принаймні десять творів (сольоспіви та хори). Напевно тоді скомпонував сольоспів 'Не співай по весні...'»¹⁰.

Цю пісню не раз виконували наші співаки, згадати б лише І. Приймову-Шмериківську, Ірину Яросевич, Є. Зарицьку, М. Скалу-Старицького. Вона збереглася у формі переписаних нот у приватній бібліотеці М. Скали-Старицького.

7. «ОТЧЕ НАШ» в тонації Ас-дур.

Небагато маємо творів Н. Нижанківського з ділянки церков-

⁷ Барвінський Василь, *Вступне слово про життя і творчість Нестора Нижанківського*, Львів, жовтень 1941, стор. 3.

⁸ СУРМА; збірник воєнних пісень, Львів-Київ, «Червона Калина», 1922, стор. 143.

Соневіцький Ігор, *Мелодії Романа Купчинського* (запис мелодій і слів), Нью Йорк, 1968.

⁹ Партія фортепіанна має незакінчений вигляд. Цей факт кидає підозріння, що композитор не зробив остаточної редакції фортепіанового супроводу до цієї пісні.

¹⁰ Зиблікевич Євген, *Нестор Нижанківський під час першої світової війни*, Філадельфія, 1968, стор. 1.

ної музики. Крім сольоспіву « Богородице Діво » та хорового « Многая літа » віватного характеру нам пощастило віднайти ще один сольоспів, незарєстрований досі в жадних доступних нам джерелах. Це пісня-молитва « Отче наш » для високого баритону (в оригіналі для баритону-тенору) з фортепіаном.

Пісня-молитва написана, мабуть, в тому самому часі, що « Богородице Діво ». Про це свідчить той самий почерк письма, така сама форма нотного паперу та колір чорнила. Нестор написав її імовірно також для свого стрійка о. Олександра в ЗСА, бо тут вона й збереглася в формі манускрипта, а в Європі її ніколи не виконували.

Не зважаючи на досить чуттєвий, а подекуди й патетичний стиль романтичної мови Нестора Нижанківського, його два сольоспіву-молитви витримані здебільшого в молитовнім настрою.

8. « ПОКЛІН ТОБІ, ЗІВ'ЯЛА КВІТКО » (б-моль) до слів Івана Франка.

Композитор написав цей сольоспів для тенору в супроводі симфонічної оркестри на святкову академію в пошану І. Франка, що відбулась у Львові в днях 27 і 28 травня 1933 року. Виконавцем пісні був оперний співак тенор Михайло Голинський.

В щоденнику *Діло*¹¹ була поміщена рецензія піяніста Тараса Шухевича під заг. « Святочна академія в честь Івана Франка ». Він так написав про цей твір Нестора: « Пісня 'Поклін тобі, зів'яла квітко' вдячна і мелодійна, але в цілком іншому характері, як попередня (тут нема згадки, яку саме останню пісню Нижанківського мав на увазі рецензент — І.С.), нагадувала більш композиції його батька Остапа, при чому супровід зінструментований менше вдатно ».

З доповіді В. Барвінського¹² довідуємося, що « в тому часі Нестор не дуже то рвався до творчої роботи, бо, вилікувавши туберкульозу костей майже вповні, занепадав часто на шлункову недугу ». Але Барвінський заохочував Нестора до участі у Франківському святі і Нестор взявся до творчої праці. Він написав хор « Наймит » та настроєвий сольоспів « Поклін тобі, зів'яла квітко » та зрештою Барвінському гарною тарілкою гуцульської роботи з жартівливо-дружньою допискою на відворотному боці: « Василеві від Нестора з подякою за гонення до творчої праці ».

¹¹ *Діло*, ч. 133, 31 травня 1933, стор. 1.

¹² Барвінський, *Вступне слово*, стор. 8.

В нашій колекції знаходиться фотокопія рукопису, але тільки з фортепіяновим перекладом.

9. « ПРИЙДИ, ПРИЙДИ » в тонації г-моль/Б-дур до слів О. Олеся.

Цей сольоспів із фортепіяном Нестор написав у ранньому періоді своєї творчості¹³. В наших руках є фотокопія з читкого відпису пісні.

10. « СНИШСЯ МЕНІ ТАК ЖИВО ЯСНО » (мабуть, перетранспонована до тонації ф-моль) до слів Б. Лепкого для тенору з фортепіяном.

Ця пісня походить також із раннього періоду творчості Нижанківського. Про це свідчить також замітка в рецензії Р. Савицького в *Львівських Вістях*¹⁴, де рецензент згадує про неї як « одну з перших пісень Нижанківського ».

До нас дійшов досить нечиткий відпис. Пісня відзначається глибоким настроєм і розвиненою мелодичною лінією. Її, між іншим, виконував оперний співак тенор В. Тисяк, співаючи на радієвій передачі у Львові 10 квітня 1937 року¹⁵.

11. « ТИ, ЛЮБЧИКУ, ЗА ГОРОЮ » (е-моль) до слів У. Кравченко в характері стилізованої коломийки, що її автор присвятив акторці Л. Кривіцькій.

ТВОРИ ДЛЯ ФОРТЕПІЯНА

Розмірно найбільшу увагу Н. Нижанківський присвятив фортепіяновій творчості. Сам він був добрим піяністом, хоча рідко коли виступав у ролі концертного піяніста. Зате вславився як блискучий піяніст-акомпаньйор. Він підніс цю професію — за словами В. Барвінського — до такого мистецького рівня, що став найбільш ціненим співвиконавцем майже всіх наших виконавців, а зокрема співаків. Кожний концерт чи вечір, де виступав Ни-

¹³ Після закінчення пісні написано: « 25.VIII.1917. Задонськ. Нестор Нижанківський ».

¹⁴ Савицький Роман, « Сучасна українська музика » (з концертної зали), *Львівські Вісті*, 30 грудня 1943.

¹⁵ *Діло*, ч. 78, 10 квітня 1937, стор. 3.

жанківський як співвиконавець, носив незатертий знак його сильної мистецької індивідуальності ¹⁶.

Також і фактура його фортепіанових супроводів до сольоспівів вказує на знамените опанування фортепіанових засобів вислову, що підтверджують хоча б такі пісні, як « Осінь », « Чому я пробудився? » або « Жита ».

У Відні Нестор студіював приватно гру на фортепіані в нашій піаністці Любки Колесси, для якої написав низку фортепіанових творів ¹⁷. Найбільш плідний період його фортепіанової творчості припадає на 20-ті роки.

1. « ВАЛЬС » ціс-моль.

(пор. також « Сантиментальний вальс », стор. 121)

На першій сторінці оригінального манускрипту був такий текст ¹⁸: « Нестор Нижанківський. Вальс. Фортепіанове сольо. ». А далі: « Дорога Галинко: Прийми цей чорновик, як доказ вдячності за прекрасний танок, який ти під цю музику танцювала. Нестор Нижанківський. Львів, 14 квітня 1934. Задумано після імпровізації в Задонську 1917-го року. У Відні (1921 або 1922) грав це Богдан Бережницький як чельову річ, нині списано це для Галюськи Голубовської ¹⁹, яка хоче це танцювати ». Танцюристка виконала « Вальс » у квітні 1934 року ²⁰.

Своїм мелодійним і ритмічним задумом « Вальс » ціс-моль подібний до сольоспіву Нижанківського « Не співай по весні ».

В нашому архіві « Вальс » ціс-моль зберігається в формі чорнилом переписаних нот з оригіналу-манускрипту, писаного олівцем.

2. «ВАРІЯЦІЇ НА УКРАЇНСЬКУ ТЕМУ» фіс-моль (або «ВЕЛИКІ ВАРІЯЦІЇ»).

Нестор Нижанківський написав « Великі варіації » за спонукою і для Любки Колесси. Цей репрезентативний твір походить

¹⁶ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8-9.

¹⁷ Барвінський, *Вступне слово*, стор. 3.

¹⁸ Балтарович-Штон Володимир, *Листування з Ігорем Соневицьким*. Лист в 12 вересня 1967 р.

¹⁹ Галина Голубовська, танцюристка, дружина В. Балтаровича.

²⁰ Приймова Іванна, « *Чайний вечір УФОТО* (з товариського життя), *Діло*, ч. 100, 20 квітня 1934, стор. 5: « Меланхолійно-ліричний 'Вальс' Н. Нижанківського зілюструвала плястичним танком талановита танцюристка Г. Голубовська-Балтаровичева... ».

з віденського періоду (1920-1923)²¹. Тема власна, але зачерпнена з народного духа²².

В нашій збірці зберігається цей твір в формі фотокопії з переписаних нот.

Твір складається з теми та вісьмох варіацій. Тема (без означення темпа, мабуть у сфері *andante*) переходить у простому непаристому чвертковому такті. Мелодія має в своєму ритмічному рисунку точковані чвертки, чвертки, вісімки й шіснадцятки, а фрази кінчаються на чвертках, півнотах або на ще довших ритмічних вартостях. Після 12 тактів мелодія переходить до тонації домінанти (ціс-моль), а згодом вертається до фіс-моль.

Перша варіація відзначається фігуративним акомпаньяментом на шіснадцятках, а друга — ще більше пошкваленим ритмічним рухом на шіснадцяткових тріолях. Третя варіація написана в такті $\frac{3}{4}$ в тонації фіс-моль, четверта — в Д-дур у темпі *allegro possibile* (такт $\frac{3}{4}$), п'ята — в ес-моль у такті $\frac{6}{8}$. Характер цієї варіації композитор означив: енергично, нерівно, з патосом, у формі розпучливої розмови, майже дико. Варіація починається фугатом. Шоста варіація написана в такті $\frac{4}{4}$ в тонації фіс-моль у характері скерцандо, сьома — також у фіс-моль (такт $\frac{3}{4}$) з означенням: спокійно, м'яко, трошки мрячно; восьма варіація написана в матірній тонації в такті простому паристому чвертковому. Темпо означене, як «Темпо ді Коломуїка». Остання варіація кінчиться кодою.

Можливо, що восьма варіація цього твору виконувалась як самостійний твір під назвою «Концертна коломийка». «Коломийку» виконував сам автор разом зі своєю «Прелюдією і фугою» на концерті в Черчі 23 липня 1934-го року²³. Про «Концертну коломийку» Нижанківського згадує теж В. Барвінський²⁴. Одначе існує можливість, що «Концертна коломийка» була самостійним твором Нестора, незв'язаним з «Великими варіаціями» (див. «Коломийка»).

При цій нагоді згадаємо, що учень Н. Нижанківського — Роман

²¹ Барвінський, *Вступне слово*, стор. 3.

²² *Ibidem*, стор. 3.

²³ Волошин Михайло, «Концерт п. Іванни Приймової в Черчі», *Діло*, ч. 197, 28 липня 1934, стор. 8: «Акомпанював як усе справно і вміло Н. Нижанківський, який виконав теж як соліст того вечора два свої твори 'Коломийку' і 'Прелюдію та фугу'».

²⁴ Барвінський, *Вступне слово*, стор. 9.

Климкевич виконував його «Марш» фіс-моль, з якого маємо фотокопію. На титульній сторінці стоїть напис рукою самого композитора «Марш», а в дужках «одна із 'Варіяцій на українську тему'. Рік написання — 1924».

Однак, переглядаючи «Варіяції на українську тему» фіс-моль, що знаходиться в нашій колекції, не подибуємо того «Марша». Цей факт кидає підозріння, що композитор написав цей «Марш» пізніше та включив його до «Варіяцій на українську тему».

3. «ВІДПОВІДЬ НА КАРТКУ З МАДРИТУ» (г-моль).

Цей коротенький тринадцятитактовий твір Нестор написав у Черношицях коло Праги 2-го квітня 1925 року²⁵. Здогадуємося, що ця фортепіанова мініатюра в формі відповіді на картку Л. Колесси з Мадриду була їй присвячена, тим більше, що вона знаходилася в підручній бібліотеці піаністки.

Цю мініатюру маємо в нашій збірці в формі відбитки з рукопису.

4. «З МОЙОГО ДНЕВНИКА» (а-моль)

Твір написаний 10 серпня 1921 року²⁶. Він походить з віденських часів. Композитор присвятив його піаністці Л. Колесси. Означення темпа — *Allegretto giocoso*.

Твір «З мого дневника» маємо в нашій колекції в формі відбитки з манускрипту.

5. «INTERMEZZO» (д-моль)

Ця надхненна композиція Нижанківського датується львівською добою. Композитор написав її 1934 року²⁷. На відбитці з оригінального манускрипту видно, що «Інтермеццо» було присвячене учневі Нестора — Романові Оріонові Климкевичеві.

В. Барвінський згадує, що Нестор написав «Інтермеццо» та «інші мініатюри». Під словом і н ш і треба розуміти, мабуть, ті п'єси що ввійшли до «Фортепіанових творів для молоді» та ще інші, коротші своїм розміром, фортепіанові твори Нижанківського.

²⁵ Місце і дата закінчення твору написана самим композитором після останнього такту композиції.

²⁶ Місце, дата і присвята написана рукою композитора.

²⁷ Рік 1934 подав сам композитор на титульній та на другій сторінці зверху з правого боку під власноручним підписом.

В нотах, що їх власноручно переписав піаніст Роман Савицький, видніє також 1934 рік в дужках під ім'ям і прізвищем композитора в правому куті.

«Інтермеццо» залюбки виконують наші піяністи, а зокрема заавансовані учні фортепіяна наших музичних шкіл.

6. «КОЛОМИЙКА» (фіс-моль)

(пор. «Концертна коломийка», стор. 107)

Темпо — Allegro, такт $\frac{2}{4}$. Власна тема²⁸. Твір не дійшов до наших рук.

7. Мала прелюдія²⁹ на тему «НЕ БИЙ, СИНУ, КОНЯ В ГОЛОВОНЬКУ» (г-моль)

Відбитку з оригінального манускрипта маємо від колишнього композиторського учня Романа Климкевича. Ця коротка 18-титактова мініатюра, побазована на темі української народної пісні, походить ще з 1924 року³⁰, отже з празьких часів.

8. «МАЛЕНЬКА СЮІТА»³¹

Цей твір складається з п'ятих частин, а саме:

- a) Зміст
- b) Перший лист про ніжність її рук
- в) Другий лист про силу
- г) Третій лист про мрії
- д) Четвертий лист про насмішку над самим собою.

Піднаголовок твору: Чотири листи до неї та короткий зміст на початку. «Маленька сюїта», на думку д-ра П. Маценка³², походить з 1928 року з празьких часів. Твір уважається за один із найбільш прогресивних композицій Нестора.

«Маленька сюїта» зберігається в нас у двох примірниках в формі фотокопії та переписаних нот.

9. «МАРШ» (фіс-моль)

(див. на стор. 108)

²⁸ На основі інформацій проф. Р. Савицького.

²⁹ Барвінський, Вступне слово, стор. 9.

³⁰ На першій сторінці відбитки вгорі у правому куті під ім'ям і прізвищем композитора стоїть в дужках рік 1924.

³¹ Цей твір називають часами «Мала сюїта». Порівняти також:

Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

Лисько Зіновій, «Пам'яті Нестора Нижанківського» (концерт у Літературно-мистецькому Клубі), *Львівські Вісті*, 5 жовтня 1941.

³² Маценко Павло, *Листування з Ігорем Соневицьким*, Лист з 7-го липня 1967 р.: «Почата вона 1927 р., децю лежала незакінченою, а на весні 1928 р. була остаточно викінчена...».

10. « СПОМИН » (г-моль)

Твір означений темпом *Andante sostenuto*. Він походить, мабуть, також із празьких часів. Нестор присвятив його Платоніді Щуровській-Россіневич³³, колишньому помічникові диригента Українського Національного Хору під керівництвом Олександра Кошиця.

11. « ФОРТЕП'ЯНОВІ ТВОРИ ДЛЯ МОЛОДІ ».

Цей альбом вийшов друком у Львові в січні 1936 року виданням Союзу Українських Професійних Музик. До альбому ввійшло п'ять фортеп'янових мініатюр з окремими присвятами, а саме:

- а) Марш горобчиків (Ц-дур) — Ліді Нижанківській,
- б) Староукраїнська пісня (е-моль) — Степанові Яросевичеві,
- в) Коломийка (д-моль) — Олегові Нижанківському,
- г) Івасько грає на чельо (ц-моль) — Іваськові Барвінському,
- ґ) Гавот ляльки (Г-дур) — Ларисі Крушельницькій.

Цей інструктивно-педагогічний альбом, за словами В. Барвінського, був першим того роду збірником у Галичині³⁴.

В нашому архіві маємо фотокопію з оригінального друку.

Крім названих фортеп'янових творів, Н. Нижанківський написав низку фуг. Вони датуються з часів віденських студій у проф. Й. Маркса. Про ці фуги маємо згадку в листі Нестора до Р. Придаткевича з 11 липня 1922 року³⁵. З нього довідуємося, що Нижанківський « за два місяці написав три і пів фуги » та що ті фуги перевтомили його здорово, бо писав їх 8-12 годин денно.

До нас дійшла:

12. « ПРЕЛЮДІЯ І ФУґА НА УКРАЇНСЬКУ ТЕМУ » (ц-моль)

Цей твір був друкований в Українському Видавництві (Краків — Львів) 1944 року за редакцією д-ра В. Витвицького, що маємо його в формі фотокопії з друкованого примірника.

Цей поліфонічний твір Нестор написав ще у Відні³⁶. Він у виконанні піаністки Л. Колесси з'єднав молодому тоді композито-

³³ На фотокопії вгорі в лівому куті написано рукою композитора: « Присвячую: Пані П. Щуровській-Россіневич ».

³⁴ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

³⁵ Придаткевич Роман, « *Спомини про Нестора Нижанківського* » (3), *Свобода*, ч. 61, березень 1954.

³⁶ Барвінський, *Вступне слово*, стор. 3: « З часів його віденських студій походять переважно його фортеп'янові твори, як кілька фуг... та прелюдія і фуга на народний мотив... ».

рові гаряче признання, зокрема в Італії³⁷. Його часто виконують наші піяністи. Твір відзначається своєрідним гуцульським кольоритом, повний піднесення і подекуди патосу. Спорідненим твором до «Прелюдії і фуги» можна вважати сольоспів «Засумуй трембіто», сповнений подібним виразово-емоційним змістом.

13. FUGE ÜBER B-A-C-H FÜR KLAVIER SOLO в тонації б-моль походить, мабуть, також із віденських часів, де Нестор вчився контрапункту у відомого австрійського композитора Йозефа Маркса.

Але існує здогад, що Нижанківський написав цю фугу у Львові. Проте ця можливість — мало правдоподібна. Нестор був тоді перевантажений педагогічною та концертною діяльністю. В 1939-му році вибухла друга світова війна, прийшла большевицька окупація Львова, виїзд композитора з родиною на Захід та й стан фізичного здоров'я і морального самопочуття Нестора був незадовільний.

Н. Нижанківський присвятив цю фугу своєму вчителю гармонії у Львові проф. д-рові Адольфові Хибінському і — за словами Хибінського — передав йому у Львові 1939 або 1940-му році з дедикацією «на пам'ятку викладів про Баха», що їх Нестор слухав у Львівському Університеті в рр. 1913-1914³⁸.

В нашій колекції зберігається фотокопія з оригінального манускрипта.

Крім названих творів д-р З. Лисько в своїй статті «Українська новітня фортепіанова музика»³⁹ згадує про «Пасакалію»

³⁷ Барвинський, Вступне слово, стор. 3: твір, який «у виконанню Любни Колесси з'єднав композиторові гаряче признання особливо в Італії...».

³⁸ На верху титульної сторінки надписано: «Herrn Prof. Dr. A. Chybiński gewidmet».

CHYBIŃSKI ADOLF, *Wspomnienia o Modęście *) i Nestorze Niżankowskich*, Poznań, 18.VI.1950.

*) Автор цього спогаду помилково називає Несторового батька о. Остапа Модестом.

В листі до д-ра М. Антоновича (Познань, 5 лютого 1950) проф. Хибінський, до речі, найбільший авторитет у галузі польської музики, писав: «Nareszcie mogę Panu przesłać Fugę Niżankowskiego... Skopiowałem ją sobie na pamiątkę i przy tej sposobności podziwiałem kilka szczegółów technicznych. Jaka szkoda, jak wielka szkoda tego rzetelnego artysty!!!»

³⁹ Лисько Зиновій, «Українська новітня фортепіанова творчість», *Діло*, ч. 278, 18 жовтня 1935, стор. 5.

Нижанківського. Проте крім цієї згадки нам не пощастило нічого більше довідатися про той твір.

Згадується ще також Нижанківського «sonata brevis» твір, що — за словами Барвінського — був готовий в концепції, але незакінчений у подробицях та письмовій формі⁴⁰.

Існує можливість, що Нестор написав ще декілька фортепіянових творів менших розмірів⁴¹, про які нема згадки в роздобутих матеріялах.

Знаємо також із переданого мені листа Н. Нижанківського до Василя Косаренка-Косаревича⁴², що в творчих плянах нашого композитора було створення фортепіянового концерту. В цьому листі композитор пише, що «негнаний 'обовязком' писати, попробую дещо скінчити, що зачав (фортепіянова соната зачата перед роком, а Тобі присвячена) і дещо зачатий фортепіяновий концерт з оркестрою».

При цій нагоді згадаємо, що Н. Нижанківський був талановитим імпровізатором. Він не раз фантазував при фортепіяні. Ці фантазії-імпровізації відзначалися закінченою формою та упорядкованим ходом думок, як завважає д-р З. Лисько⁴³. Отже зовсім можливо, що дехто з його сучасників уважав імпровізації Нестора за його закінчені твори.

Х О Р О В І Т В О Р И

Замітне місце в творчості Н. Нижанківського становлять хорові композиції. Вони діляться на дві основні категорії: авторські композиції та обробки народних пісень.

І. АВТОРСЬКІ ХОРАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ

Хорова творчість — на думку В. Барвінського⁴⁴ — не була стихією композитора. Крім того авторські хорові твори Нижан-

⁴⁰ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 9.

⁴¹ «*Із шкільних Шевченківських свят*», (Зі сцени й естради), *Діло*, ч. 65, 25 березня 1937, стор. 9: «Р. Кл. (Роман Климкевич — І.С.) учень VII кл., відіграв Н. Нижанківського 'Народню пісню' і 'Марш'».

⁴² Лист з 16 червня 1927 року.

⁴³ Лисько Зіновій, «*Нестор Нижанківський (1893-1940)*», *Християнський Голос*, ч. 29 (349), 1955.

Нижанківський Нестор, *Автобіографія*, стор. 1: «Любив імпровізувати».

⁴⁴ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

ківського вимагають багаточисленного та добре вишколеного хору. Та й сам Нестор, komponуючи «Ще молода», писав так у листі до П. Маценка⁴⁵: «Я пишу, але чи єї заспівають, це питання. Цілком не рахуюсь з хором, а ще в додатку з нашим. Думаю, що час кінчити з примітивізмом».

1. «БУВ МАЙ НА НЕБІ»

Настробвий твір до слів Богдана Лепкого для чоловічого хору та сопранового сольо в супроводі фортепіяна та скрипки⁴⁶. Цей твір виконувала львівська «Сурма» 15 лютого 1933 з нагоди 60-ліття народження поета⁴⁷.

На жаль, і манускрипт цього твору, і відписи з нього затрапилися.

2. «ВЕСНОЮ»⁴⁸

Ця молодеча композиція не збереглася.

3. «ВПЕРЕД! СТАВАЙМО РАЗОМ ПОРУЧ» для мішаного хору а капелля.

Про існування цього твору знаємо з «Диригентського Порадника» та зі статті д-ра П. Маценка⁴⁹.

4. «ГАЛЮЧКА» (е-моль) до слів М. Обідного для великого мішаного хору.

Н. Нижанківський написав цей твір у Празі 1927 року і отримав за нього нагороду на конкурсі львівського «Бояна»⁵⁰. Цей

⁴⁵ Маценко Павло, «Нестор Нижанківський в Празі», *Український Голос*, ч. 44 (40), 2 листопада 1960, стор. 11.

⁴⁶ Барвінський, Вступне слово, стор. 10.

⁴⁷ (ІК.) «Академія в честь Богдана Лепкого», *Діло*, ч. 38, 17 лютого 1933, стор. 1: «Звучний і милий 'Був май на небі' Лепкого-Нижанківського у супроводі фортепіяну і скрипки (п. І. Козулькевич) закінчив програму».

Діло, ч. 36, 15 лютого 1933, стор. 5: «7. Б. Лепкий-Н. Нижанковський: 'Був май на небі' — хор 'Сурма' в супроводі скрипки (п. І. Козулькевич). Фортепіяновий супровід: Н. Нижанковський».

⁴⁸ Барвінський, Вступне слово, стор. 2: «вже після кількох років науки гри на фортепіяні почав проявляти і творчі здібності, що їх виявом були перші спроби у композиції як 'Мельодія' перероблена згодом на скрипку з фортепіяном, та хоровий твір 'Весною'».

⁴⁹ Витвицький, Василь (ред.), *Диригентський Порадник*; написали д-р В. Витвицький, М. Колесса, д-р З. Лисько, Львів, Український Видавничий Інститут, 1938, стор. 227.

Маценко, *Нестор Нижанківський в Празі*, стор. 9.

⁵⁰ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

На обкладинці друкованого примірника внизу з правого боку надруковано: «Твір нагороджений на конкурсі Львівського Бояна в 1927 р.».

твір був друкований і один примірник знаходиться в наших руках. Хор «Галочка» написаний в повільному коломийковому темпі Allegretto.

5. «ГЕЙ, НЕ ДИВУЙТЕСЬ» (Заклик до братів слов'ян) в тонації Г-дур для мішаного хору а капелля та з баритоновим сольо в супроводі фортепіана.

Перший раз цей «Заклик» виконав Український Академічний Хор під диригентурою Платоніди Россіневич-Щуровської на святі патрона Педагогічного Інституту ім. Драгоманова в Празі 19 грудня 1925 року. Баритонове сольо співав тоді П. Маценко при акомпаньяменті Нестора⁵¹. На жаль, партія фортепіанового супроводу не дійшла до наших рук. Існує можливість, що композитор імпровізував фортепіанову партію.

У нашій колекції зберігається партитура хору та баритонів сольо.

6. «МАРШ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ» до слів дружини Меланії.

Про існування цього маршу ми довідалися з листа Н. Нижанківського⁵² приблизно шість тижнів перед смертю композитора. Це був останній твір Нестора, якого рукопис не зберігся до наших часів.

7. «МНОГАЯ ЛІТА» (Д-дур) на чоловічий хор а капелля з двотактовими сольо для баритону і тенору (або сопрана).

Композитор написав цей невеликий твір віватного характеру у Львові 30 грудня 1933 року та присвятив Володимирові Балтаревичеві та Галі Голубовській з нагоди їх вінчання. Це «Многая літа» виконав хор «Сурма» під дир. Івана Охримовича 9 січня 1934 у Волоській церкві під час їх шлюбу⁵³.

Фотокопію оригінального манускрипту маємо в себе.

8. Найбільш репрезентативним хоровим твором Н. Нижанківського треба вважати композицію «НАЙМИТ» до слів Івана Франка для великого мішаного хору а капелля з мецо-сопрановим сольо.

⁵¹ Всі ці інформації подав мені д-р П. Маценко. На кінці переписаних нот знаходиться власноручна дописка д-ра Маценка такого змісту: Це сольо мало клявірний супровід. У клявіру був Н. Нижанківський. Співав сольо П. Маценко».

⁵² Лист Н. Нижанківського до В. Косаренка-Косаревича, датований 1 березня 1940 року.

⁵³ Балтарович-Штон, *Листування з І. Соневицьким*, лист з 12 вересня 1967 р.

Цей капітальний твір Нестор написав на Франківські святкування у Львові 1933 року зі сольоспівом «Поклін тобі, зів'яла квітко» в супроводі симфонічної оркестри.

В щоденнику *Діло*⁵⁴ появилася була рецензія під заг. «Святочна Академія в честь Івана Франка». Цитуємо уривок з тієї рецензії: «Н. Нижанківський зарепрезентувався двома композиціями 'Наймитом' на мішаний хор а капелля у виконанні 'Львівського Бояна' (під диригентурою Миколи Колесси) та піснею на тенор в супроводі оркестри 'Поклін тобі, зів'яла квітко', відспіваною М. Голинським. Здається мені, (шише анонімний рецензент — І.С.) що правдивий свій композиторський характер показав Нижанківський в композиції 'Наймит', у якій рівночасно виказав своє знання поліфонії та контрапункту. Одначе, думаю, що Нижанківський писав на хор, а думав інструментально, бо на хор це ніяк не звучало».

Також І. Федорович-Малицька в своїх враженнях з концерту під заг. «Музична подія»⁵⁵ написала, що «Наймит» Нижанківського для мішаного хору містить деякі уступи справжньої краси. Як цілість «композиція рішуче за довга і втомлює одноманітністю».

Але коли пильно переглянемо партитуру твору, ми ніяк не можемо погодитися з такими думками. Композиція «Наймит» належить до найбільш оригінальних, а разом із тим складних творів у нашій а капелльній хоровій літературі ХХ-го століття. Це твір повний відважних і свіжих гармонічних ідей та контрапунктичних задумів (згадати б лише фугато на словах «Ори й співай, ти велетню закутий» — темпо *Marciale*). Крім того «Наймит» дуже добре відчутий композитором. Одначе ця хорова поема вимагає добре вишколених хористів, що відзначалися б музикальною культурою та знанням для тонкого відчуття гармонічних альтерацій чи модуляцій, а не тільки добрими голосами. І цей брак відповідно кваліфікованих хористів, мабуть, дошкульно відбився на виконанню цього твору.

Відбитка «Наймита» зберігається в нашому архіві.

9. «ПІСКАР» на мішаний хор, мабуть, з фортепіаном до слів Сильвестра Яричевського.

Одна з перших композиційних спроб Нестора, написана під час його перебування у Львові⁵⁶. Батько Нестора — о. Остап,

⁵⁴ *Діло*, ч. 138, 31 травня 1933, стор. 1-2.

⁵⁵ *Діло*, ч. 146, 9 червня 1933, стор. 2-3.

⁵⁶ Барвінський, Вступне слово, стор. 2: «В тому часі (з переходом до львівської гімназії — І.С.) повстав хоровий твір з фортепіаном 'Піскар'...».

мабуть, допомагав йому в компонуванні того твору ⁵⁷. Співак Модест Менцінський ⁵⁸ з признанням висловлювався про цей твір, заохочуючи Нестора до студій композиції ⁵⁹. Львівський «Боян», мабуть, видав друком «Піскаря».

Партитура твору не дійшла до нас.

10. «СОНЦЕ ПРОСВІТИ» для мішаного хору а капелля.

Нестор написав цей твір, мабуть, з нагоди просвітянських святкувань у Львові. Згадку про «Сонце Просвіти» знаходимо в «Диригентському Пораднику» (стор. 227) і в статті д-ра П. Маценка ⁶⁰.

Нам не пощастило віднайти партитури твору.

11. «ЧОРНЕ МОРЕ» для чоловічого хору а капелля.

Крім згадки в «Диригентському Пораднику» (стор. 231) і в статті д-ра Маценка ⁶¹ нам нічого не відомо про цю композицію

12. В листівці до свого молодшого товариша П. Маценка ⁶² Н. Нижанківський писав таке: «Пан Ректор казали написати кантату». Насправді тут іде мова про хорову композицію Нижанківського «ЩЕ МОЛОДА» (Ф-дур) для великого мішаного хору а

Лисько Зіновій, *Спогади про Нестора Нижанківського*, Нью Йорк, березень 1968, стор. 1: «Зі Стрия він (Н. Нижанківський — І.С.) завжди приїжджав на співанки 'Бояна', що вивчав тоді його хоровий твір 'Піскар' (це була, мабуть, перша його композиція) на мішаний хор а капелля до слів Сильвестра Яричевського».

Лисько Зіновій, *Приватний лист до Ігоря Соневицького з 24 червня 1968 р.* В цьому листі д-р Лисько переслав реставрацію перших десятих тактів «Піскаря». Твір написаний, мабуть, в темпі Moderato (=92) в тонації г-моль у такті 6/8.

⁵⁷ *Ibidem*: «Пригадую, що Н. Нижанківський говорив, що його батько помагав йому вигладжувати цю композицію».

Нижанківський, *Автобіографія*, стор. 1: «Бачив, що Батько компонує. Давай і собі. Показав Батькови. Поправив кілька акордів — не сказавши нічого. Як будьто все в порядку — що я беруся писати».

⁵⁸ *Ibidem*, стор. 1: «Не скінчивши гімназії вернув ще раз до 8-ої класи до Стрия. Пишу 'Піскаря' (?) (за 2 години!) якого виконано на концерті Менцінського, який сказав щоб мене дали вчити теорії композиції».

⁵⁹ Барвінський, Вступне слово, стор. 2: «В тому часі повстав хоровий твір з фортепіаном 'Піскар' про який з признанням висказався і наш славетний співак Модест Менцінський, заохочуючи молодого композитора до дальших студій у творчій ділянці».

⁶⁰ Маценка, *Нестор Нижанківський в Празі*, стор. 9.

⁶¹ *Ibidem*, стор. 9.

⁶² З дня 18 серпня 1928 року.

капелля до слів О. Стефановича. Композитор написав цей твір на пропозицію ректора Педагогічного Інституту ім. Драгоманова в Празі проф. д-ра Василя Сімовича з нагоди 10-ліття існування Чехословацької Республіки.

Композиція складається з трьох частин, що відповідають трьом строфам вірша. Майже вся друга частина твору — це, немов, музична ілюстрація якогось будування. На словах « щаслива ти землі моєї сестро » Нестор уводить до партії баритонів початкові чотири такти українського національного гимну « Ще не вмерла Україна » (г-моль). Остання частина твору починається фугато, а далі композитор цитує мелодію чеського гимну « Кде домов муй ». Наостанку пробойова тема фугато захоплює всі голоси, що безнастанним рухом і стрибками доводить спів до своєрідної апотеози ⁶³.

У нашій колекції знаходиться фотокопія цього твору.

Наостанку згадаємо, що у Львові Н. Нижанківський працював над композицією « Радуйся Маріє! » ⁶⁴ для хору зі симфонічною оркестрою до слів Юрія Федьковича.

На думку В. Барвінського ⁶⁵ це був, мабуть, найбільший, найцікавіший і найглибший вокально-інструментальний твір Нестора, що залишився тільки в шкіцах.

II. ОБРОВКИ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

У своїй незакінченій короткій автобіографії ⁶⁶ Н. Нижанківський писав таке: « Покищо хочу здобути якнайбільше засобів висказу, щоб було з чим підійти до народної пісні, отого сфінкса, який дотепер нерозгаданий, а так приманюючий. Знаття характеристики (?) української народної пісні — це моя 'ідея фікс'! »

Із цих слів видно, яку велику увагу композитор присвячував українській народній пісні. Він хотів збагнути її суть, пірнути в її душу.

⁶³ На основі думок Н. Нижанківського про його хоровий твір « Ще молада », що їх записав д-р П. Маценко. Пор. лист Маценка до І. Соневицького з 19 липня 1967, стор. 2-3.

⁶⁴ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

У Федьковича є вірш « Пречиста Діво, радуйся, Маріє! » Порівняти: Федькович О. *Вибір поезій*, Вецляр, Видавництво «Струя», ч. 5, 1920, стор. 9-10.

⁶⁵ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8

⁶⁶ Нижанківський, *Автобіографія*, стор. 1-2.

Нижанківський залишив низку обробок народних пісень на однородні та мішаний хори. Всі вони, без винятку, написані а капелля. Більшість із них появилася у великому співаннику «Червоної Калини»⁶⁷, що поміщує 229 пісень. В ньому опубліковані такі обробки народних пісень Н. Нижанківського:

1. весільна «БЛАГОСЛОВИ БАТЕНЬКУ» (Б-дур) на жіночий хор
2. історична (козацька) «ВІГ ВІТЕР» (д-моль) для чоловічого хору
3. історична (козацька) «ГЕЙ, НА ГОРІ ТАМ ЖЕНЦІ ЖНУТЬ» (г-моль)⁶⁸ для чоловічого хору
4. весільна «ДАЛА-С МЕНЕ МАМЦЮ» (Ц-дур) для жіночого хору
5. стрілецька «ЗАСУМУЙ ТРЕМБИТО» (ф-моль) для мішаного хору
6. стрілецька «КАЗАЛА ДІВЧИНА» (Ц-дур) для чоловічого хору
7. стрілецька (?) «МИ СМІЛО В БІЙ ПІДЕМ» (г-моль) для чоловічого хору
8. колядка «НА НЕБІ ЗІРКА» (Ф-дур) для мішаного хору
9. стрілецька «ОЙ, ЗАЦВИЛА ЧЕРЕМХА» (г-моль) для чоловічого хору
10. історична (козацька) «ОЙ, І НЕ ГАРАЗД» (ф-моль) для чоловічого хору
11. веснянка (гаїлка) «ОЙ, НУМО В ЗЕЛЕНОГО ШУМА» (Г-дур) для жіночого хору
12. побутова «ОЙ, ТАМ ЗА ГОРОЮ» (д-моль) для мішаного хору
13. любовна «ОЙ, У ПОЛІ ТАМ ВІТЕР ВІГ» (е-моль) для чоловічого хору
14. стрілецька «ПИШЕ СТАРА МАТИ» (а-моль) для чоловічого хору

⁶⁷ Лисько Зіновій (ред.). *Великий співанник «Червоної Калини»*; збірник пісень стрілецьких, історичних (козацьких), побутових, обрядових, жартівливих в опрацюванні для хорів — мішаного, мужеського й жіночого а capella, Львів, Видавнича Кооператива «Червона Калина», 1937. (319 сторінок з нотами — І.С.).

⁶⁸ «ГЕЙ, ПО ГОРІ» тотожна обробці «ГЕЙ, НА ГОРІ ТАМ ЖЕНЦІ ЖНУТЬ».

15. історична (козацька) «ПРО НИЧАЯ» (quasi б-моль) для чоловічого хору
16. історична (козацька) «ПРО НИЧАЯ» (г-моль) для чоловічого хору
17. жартівлива «СНІЖОК ІДЕ» (Г-дур) для мішаного хору
18. стрілецька «ХАЙ ЖИВЕ ВЕЛИКИЙ КОМТУР НАШ» (Ф-дур) для чоловічого хору
19. любовна «ЧИ ТИ МЕНІ, ДІВЧИНОНЬКО» (ф-моль) для мішаного хору
20. стрілецька «ЧОВНИК ХИТАЄТЬСЯ» (Ф-дур) для мішаного хору
21. стрілецька «ЯК СТРІЛЬЦІ ЙШЛИ З УКРАЇНИ» (е-моль — Г-дур) для мішаного хору.

Крім названих обробок, Н. Нижанківський опрацював ще інші народні пісні:

1. «ОЙ, ЗАЖУРИЛАСЯ МОЛОДА ВДІВОНЬКА» (А-дур) для чоловічого хору а капелля
2. «НА ГОРОДІ ПАСТЕРНАК» або «ПАСТЕРНАК» (Д-дур) для мішаного хору а капелля
3. «ГЕЙ ІДУТЬ, ІДУТЬ ТУМАНИ» на чоловічий хор.

Всі ці обробки (за винятком останньої) маємо в нашому архіві.

Можливо, що існували ще й інші обробки народних пісень Нестора, але про них нема згадки в зібраному матеріалі. Деякі близькі до Нестора особи твердять, що композитор «гармонізував» ту чи іншу народну пісню на прохання різних диригентів хорів. Одначе це тільки здогади, покищо не підтвержені фактами.

КАМЕРНА МУЗИКА

Під час пражських студій у композитора Вітезлава Новака Н. Нижанківський написав ФОРТЕП'ЯНОВЕ ТРІО е-моль (фортеп'яно, скрипка та віолончеля), що являється одним з найцінніших вкладів в українську камерну літературу та доказом незвичайно високої композиторської техніки.

Під впливом Новака, що в тому часі уважався представником національного напрямку в чеській музиці, Нижанківський написав свій твір у національному стилі, побазованому на українському фольклорі. Композитор, що за словами Барвінського, вже у Відні гравітував до народного елемента в Празі, ще більш органічно

зблизився до проблем національного напрямку, і це вповні виявилось у « Фортепіяновому тріо » е-моль ⁶⁹.

Чеські композитори (Ферстер, Сук, Новак, Шін) високо оцінювали цей твір Нестора, вказуючи на чистоту « слованських » звучань у ньому. Зокрема вони звертали увагу на повільну другу частину « Фортепіянового тріо », де автор у честь свого батька, замордованого поляками, впровадив заупокійну мелодію « Со духи праведних » ⁷⁰.

Сам твір складається з трьох частин: *Allegro con moto, ma non troppo* (= 86); *Tempo giusto, rubato con dolore* та *Allegro con brio* а пізніше *Allegro giocoso non troppo*.

Н. Нижанківський закінчив Празьку консерваторію в червні 1927 року ⁷¹. Приблизно в тому часі виконували публічно, мабуть, його « Фортепіянове тріо » е-моль. В празькому часописі « *Venkov* » ⁷² появилася рецензія про цей твір Нижанківського такого змісту: « Твором, який, не зважаючи на молодість автора, виказує подивугідні прикмети мистецької зрілості, було фортепіянове тріо Нестора Нижанківського з 'майстерської школи' В. Новака. Маючи на увазі всю солідність цієї школи, є це композиція, якої думки мають рідко свіжий і виразистий зміст, а якої музичні цінності степенуються в кожній новій частині, щоб через пристрасно розіспівану пісню смутку досягнути кульмінаційної точки в останній частині, променіючій радістю і танковою вервою питомо славянських ритмів. Твір беззастережно великого таланту, який вже щось уміє! »

« Фортепіянове тріо » е-моль часто виконували на українських концертах у Галичині та й на еміграції в Нью Йорку. Твір Н. Ни-

⁶⁹ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

⁷⁰ Маценко, *Нестор Нижанківський в Празі*, стор. 9.

⁷¹ Лист Н. Нижанківського до В. Косаренка-Косаревича, Прага, 16 червня 1927): « ...26 ц.р. кінчаю Meisterschule для композиції публічним виконанням мого 'Trio'... ».

Státní konservatoř hudby v Praze. Škola mistrovská.

Číslo: 55, Školní rok 1927/28... Pokračuje ve školním roce: 1924/25, 1925/26, 1926/27, 1927/28... Absolvoval a diplom vydán dne: 28.VI.1929.

Лисько, *Спогади про Нестора Нижанківського*, стор. 3: « 'Майстерську школу' Нестор закінчив дипломом у червні 1928 р. і тоді, мабуть, виконували (публічне виконання творів випускника Консерваторії було вимогою Празької Консерваторії) його фортепіянове тріо е-моль, над яким Нестор працював увесь час у клясі Новака ».

⁷² В.Б. (Василь Барвінський — І.С.) « *З успіхів молодих українських музиків у Празі* », *Новий Час*, 1928.

жанківського приваблює слухача своєю народністю, композиторською майстерністю і талановитістю.

«Фортепіанове тріо» е-моль зберігається в нашій колекції в формі фотокопії з переписаних нот.

До камерної музики можемо зарахувати ще й «САНТИМЕНТАЛЬНИЙ ВАЛЬС» г-моль (пор. «Вальс» ціе-моль для фортепіана, стор. 106).

За словами віолончеліста Богдана Бережницького⁷³, Нижанківський скомпонував цей твір для нього як наддаток у концертах, в яких вони обидва брали участь. Нестор не написав фортепіанового супроводу. Грав його з пам'яті. На прохання проф. Б. Бережницького, щоб автор все ж таки написав супровід, Нестор раз-у-раз відкладав. Сама концепція твору зродилася ще у воєнних роках, коли Нестор перебував у полоні в Задонську.

Ця композиція, на думку Б. Бережницького, має більш принагідний характер без більшої мистецької вартості. Відпис віолончельної партії зберігається в нашому архіві.

При молодечих творах Нестора, поруч хорового твору «Весна», слід згадати ще «МЕЛОДІЮ»⁷⁴.

Вже після декількох роках навчання гри на фортепіані Нестор почав проявляти також творчі здібності, що їх виявом була фортепіанова п'єса «Мелодія», що її згодом композитор переробив на скрипку з фортепіаном. Однак нам не вдалося віднайти її ні в формі фортепіанового твору, ані в формі твору для скрипки з фортепіаном.

СИМФОНІЧНА МУЗИКА

До цієї галузі творчості Н. Нижанківського належать «Польонез», «Похоронний марш» і «Просвітянський марш» для духової оркестри.

1. Про «ПОЛЬОНЕЗ» для симфонічної оркестри, на жаль, нічого докладнішого не знаємо за виїмком назви та відомостей, що цей твір походить із часів празьких студій і що ніколи не був публічно виконуваний⁷⁵.

⁷³ Приватний лист до мене з 30 грудня 1963 року.

⁷⁴ Барвінський, Вступне слово, стор. 2.

⁷⁵ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8.

NOVAK V. (*Opinія про Нестора з часів його студій у Празькій Консерваторії* — I.C.): «Potešitelný pokrok v technice orchestrární vykazuje letos

Також партитура твору не збереглася до наших часів.

2. « ПОХОРОННИЙ МАРШ » ц-моль для симфонічної оркестри (Tempo di marcia funebre). Він написаний для такого складу: пік-колько, двох флейт, двох гобоїв, англійського ріжка в Ф, двох клярнетів у Б, двох фаготів, чотирьох французьких ріжків в Ф, трьох труб в Ц, трьох тромбонів, туби, літаврів у Ц і Г, малого та великого бубна, тарілок, там-там, перших і других скрипок, віоль, віолончель і контрабасів.

« Похоронний марш » Нестор написав у Львові 1936 року (закінчив інструментувати 18 травня того ж року)⁷⁶. Твір написаний у народному дусі, надзвичайно глибокий у задумі, зі зворушливою цитатою національного гимну « Ще не вмерла Україна »⁷⁷.

« Похоронний марш » разом зі симфонічними творами інших українських композиторів з Галичини був виконаний вперше у Львові 31 травня 1936 року на жалібній маніфестації в десятиліття смерті отамана С. Петлюри⁷⁸. Музикальною чи радніше симфонічною частиною свята займався тоді СУПРОМ (Союз Українських Професійних Музик), зокрема його композиторська та виконавча секція⁷⁹.

В щоденнику *Діло*⁸⁰ написано таке: « 'Похоронний марш' Н. Нижанківського на народних мотивах з цитатою 'Ще не вмерла Україна', початково задуманий на дуту (тобто духову — І.С.) оркестру, зіструментував автор на симфонічну оркестру... ». А в замітці з 3 червня того року в тому самому щоденнику⁸¹ написано про « Похоронний марш » Н. Нижанківського: « Як у своїй формальній концепції, так і в своєму оркестровому одязі він не відбігає від класичних зразків... ».

paršana Polonéza ». (Переклад на українську мову: « Похвальний поступ в техніці оркестрації показує цього року написаний Польопез ».)

⁷⁶ Усі ці дати подані на переписаній В. Балтаровичем партитурі « Похоронного марша » за дозволом автора у Львові в січні 1937 року.

⁷⁷ Барвінський, *Нестор Нижанківський*, стор. 8: « Зокрема його похоронний марш... викликає у слухачів потрясаюче враження. Він є наявним доказом, чого могли ми чекати від композитора в ділянці симфонічної творчості, коли б Він присвятив їй більше уваги ».

⁷⁸ « Перед Академією в честь Петлюри », *Діло*, ч. 118, 29 травня 1936, стор. 4.

⁷⁹ *Ibidem*, стор. 4.

⁸⁰ *Ibidem*, стор. 4.

⁸¹ Ар. « Академія з нагоди 10-ліття смерті Головного Отамана С. Петлюри », *Діло*, ч. 121, 3 червня 1936, стор. 4.

Партитуру « Похоронного марша » маємо в нашій колекції в формі фотокопії з переписаних нот.

3. До оркестральних творів Н. Нижанківського належить ще « ПРОСВІТЯНСЬКИЙ МАРШ » г-моль на духову оркестру, що його композитор написав у Львові, мабуть, на замовлення т-ва « Просвіта »⁸².

Цей твір, що його деколи називають « Популярним маршем », написаний для такого складу духової оркестри: піккольо та флейта, один клярнет в Ес, два клярнети в Б, дві крилівки в Б, два тенори в Б, баритон, два альти в Ес, три труби в Ес, бас-туба в Б, два баси та перкусійні інструменти (тріангель, малий та великий бубон і тарілки).

« Просвітянський марш » був опублікований друком⁸³ і відбитка з оригінального друкованого примірника знаходиться в нашому архіві⁸⁴.

Т Е А Т Р А Л Ь Н А М У З И К А

Оперні задуми Н. Нижанківського, про які знаємо ще з празьких часів залишилися нездійснені⁸⁵. Він раз-у-раз нарікав на брак талановитих лібретистів. Одного разу навіть заявив, що сам напише лібретто, а його дружина чи інший поет опрацює його літературно⁸⁶.

Знаємо теж, що Нестор носився з думкою написати лібретто з політичним забарвленням із часів Визвольної боротьби. Тимчасова назва була « Його Україна », де зображено два типи людини: один воює на фронті і тратить руку, а другий, його « сердечний

⁸² Лисько, *Спогади про Нестора Нижанківського*, стор. 5.

⁸³ На титульній сторінці поміщені ініціали видавництва МНВ (мабуть, Музичне Нотне Видавництво — І.С.).

⁸⁴ На 23-ій сторінці партитури надруковано: « Серія: 'Орхестра'. Ч. 13. Випуск: 61. 'Просвіта' Львів 1938. Під редакцією Богдана Вахнянина ».

⁸⁵ Лист у жартівливому тоні Н. Нижанківського до В. Косаренка-Косаревича з 16 червня 1927 р.: « Кинувбим шкiц на оперу або й оперету — але не маю взагалі ніякого лібретта — а всі наші письмаки, до яких я звертався, або мовчать — або дають дурацькі проєкти ».

⁸⁶ Балтарович-Штон, *Д-р Нестор Нижанківський*, стор. 9: « ...сам зачну шкiцувати лібретто, а моя Меця (Меланія — дружина Нестора) або якийсь поет мені це випрацює літературно! »

приятель », у запіллi за той час добивається мастку і відбиває вояковi суджену ⁸⁷.

Здогадуємося, що тематика лібретта мала трохи автобіографічний підклад, бо Нестор, « розказуючи часами поодинокі заплановані сцени лібретта, проявляв надмірне зворушення » ⁸⁸. Але з недостачі вільного часу нічого з тих плянів не вийшло.

МУЗИКА ДО П'ЕСИ « КИРКА З ЛЬОЛЕО »

І хоч Нестор не створив опери, то все ж таки доля присудила йому зайняти місце між композиторами сценічної музики. Нижанківський написав музичну ілюстрацію до романтичної комедії на п'ять дій Юрія Косача « Кирка з Льолео » або « Львівська спокусниця » ⁸⁹. Театр ім. Котляревського виставив її у Львові 2 січня 1938 року. В головних ролях виступали Л. Кривіцька (В. Левицька), В. Блавацький, І. Рубчак.

Піаніст Роман Савицький написав був рецензію з тієї вистави, поміщену в журналі *Українська Музика* ⁹⁰: « Назагал можна сказати, що сама ця музика була найліпшою в цілій штуці. Н.Н. дав зразок справді доброї, влучно подуманої ілюстраційної музики. Бо й формою вона легка, несконплікована і в концепціях проста, але вповні переконуюча і характеристична для композитора та самої комедії. Стрічаємося тут з добре розв'язаною проблемою т.зв. легкої — та проте мистецької музики... ». Музику композитор написав на малий склад оркестри, але — за словами рецензента — виконання виявило « брак солідного підготування ».

Партитура музики до комедії « Кирка з Льолео » не збереглася.

Влучними здаються нам думки В. Барвінського, що на творчість Н. Нижанківського мусимо дивитися, на жаль, як на недописану карту, недоспівану пісню, насильно перерваний лет розгорнутих творчих сил. Безупинна боротьба з затьяжною недугою, важкі життєві умови, наостанку передчасна несподівана смерть спричинили, що багато з того що в душі композитора мало вже своє ви-

⁸⁷ Балтарович-Штон, *Д-р Нестор Нижанківський*, стор. 9.

⁸⁸ *Ibidem*, стор. 9-10.

⁸⁹ Лужницький Григорій, *Приватний лист до Ігоря Соневицького*. (Черче, Н.Дж., 11 травня 1968 р.).

⁹⁰ Савицький Роман, « *Кирка з Льолео* », (Хроніка й рецензії) *Українська Музика*, ч. I (23), березень 1939, стор. 27.

разне творче оформлення, що очікувало тільки закріплення на нотному папері, залишилося незреалізованим, а що найвище в неповних нарисах. Та з другого боку те, що залишив нам композитор, містить у собі стільки високоякісних і непроминаючих цінностей, що ставить його в передові ряди українських композиторів першої половини двадцятого століття.

СПИСОК МУЗИЧНИХ ТВОРІВ Н. НИЖАНКІВСЬКОГО

I. СОЛЬОСПИВИ (ПІСНІ)

1. « Богородице Діво »
2. « Wozu bin ich erwacht? » (М. de Semaka)
3. « Der Herbst ist da » (М. de Semaka)
4. « Жита » (О. Олесь)
5. « Засумуй трембіто » (Р. Купчинський)
6. « Не співай по весні » (І. Манжура)
7. « Отче наш »
8. « Поклін тобі, зів'яла квітко » (І. Франко) в супроводі симфонічної оркестри
9. « Прийди, прийди » (О. Олесь)
10. « Снішся мені так живо ясно » (Б. Лепкий)
11. « Ти, любчику, за горою » (У. Кравченко)
12. інші (*)

II. ТВОРИ ДЛЯ ФОРТЕПІАНА

1. « Вальс »
2. « Варіяції на українську тему »
3. « Відповідь на картку з Мадриду »
4. « З мого дневника »
5. « Intermezzo »
6. « Концертова коломийка »
7. « Мала прелюдія на тему 'Не бий, сину, коня в головоньку' »
8. « Маленька сюїта »
9. « Марш »
10. « Спомин »
11. « Прелюдія і фуга на українську тему »

*) а) « Пріма-фокс » (Чернява)

б) « Кожний має свою зірку на небі » або « Тюремний ноктюри » (Я. Маслюк)

12. « Фортепіянові твори для молоді »
13. « Fuge über B-A-C-H »

III. ХОРОВІ ТВОРИ

а) авторські

1. « Був май на небі » (Б. Лешкий) для чол. хору та сопранового соля в супроводі скрипки та фортепіяна
2. « Весною »
3. « Вперед! Ставаймо разом поруч » для міш. хору
4. « Галочка » (М. Обідний) для міш. хору
5. « Гей, не дивуйтесь » (Заклик до братів слов'ян) для міш. хору а капелля та з баритоновим сольо в супроводі фортепіяна
6. « Марш переселенців » (М. Нижанківська)
7. « Многая літа » для чол. хору зі солями для баритону і тенору (або сопрана)
8. « Наймит » (І. Франко) для міш. хору з меццо-сопрановим сольо
9. « Піскар » (С. Яричевський) для міш. хору з фортепіяном (?)
10. « Сонце Просвіти » для міш. хору
11. « Чорне Море » для чол. хору
12. « Ще молода » (О. Стефанович) для міш. хору
13. « Весною »

б) обробки українських народних пісень а капелля

1. « Благослови батеньку » для жін. хору
2. « Віє вітер » для чол. хору
3. « Гей ідуть, ідуть тумани » для чол. хору
4. « Гей, на горі там женці жнуть » або « Гей, по горі » для чол. хору
5. « Дала-с мене мамцю » для жін. хору
6. « Засумуй трембіто » для міш. хору
7. « Казала дівчина » для чол. хору
8. « Ми сміло в бій підем » для чол. хору
9. « На городі пастернак » або « Пастернак » для міш. хору
10. « На небі зірка » для міш. хору
11. « Ой, зажурилася молода вдівонька » для чол. хору
12. « Ой, зацвила черемха » для чол. хору
13. « Ой, і не гаразд » для чол. хору
14. « Ой, нумо в зеленого шума » для жін. хору
15. « Ой, там за горою » для міш. хору
16. « Ой, у полі там вітер віє » для чол. хору
17. « Пише стара мати » для чол. хору

18. « Про Ничая » для чол. хору
19. « Про Ничая » (г-моль) для чол. хору
20. « Сніжок іде » для міш. хору
21. « Хай живе Великий Комтур наш » для чол. хору
22. « Чи ти мені, дівчинонько » для міш. хору
23. « Човник хитається » для міш. хору
24. « Як стрільці йшли з України » для міш. хору

IV. КАМЕРНА МУЗИКА

1. « Фортепіянове тріо » е-моль (фортепіян, віолончеля, скрипка)
2. « Мелодія (фортепіян і скрипка)
3. « Сантиментальний вальс » (фортепіян і віолончеля)

V. СИМФОНІЧНА МУЗИКА

1. « Польонез »
2. « Похоронний марш »
3. « Просвітянський марш » для духової оркестри

VI. ТЕАТРАЛЬНА МУЗИКА

1. Музика до п'єси Ю. Косача « Кирка з Льолео »

Д Ж Е Р Е Л А

Антонович Мирослав. *Листування з проф. д-ром Адольфом Хибінським*. (Неопубліковане)

Ар. «Академія з нагоди 10-ліття смерти Головного Отамана С. Петлюри», *Діло*, ч. 121, 3 червня 1936.

Балтарович-Штон Володимир. *Д-р Нестор Нижанківський — музика й людина; змюток спогадів за літа спільного проживання в Празі і Львові (1925-1939)*, Прага, травень-червень, 1968. (Неопубліковане)

Балтарович-Штон Володимир. *Листування з Ігорем Соневицьким*. (Неопубліковане)

Барвінський Василь. *Вступне слово про життя і творчість Нестора Нижанківського*, Львів, жовтень, 1941. Рукопис. (Неопубліковане)

Барвінський Василь. «*Нестор Нижанківський*», *Наші Дні*, січень, 1942.

Бережницький Богдан. Приватний лист до Ігоря Соневицького з 30 грудня 1963. (Неопубліковане)

В.Б. (Василь Барвінський) «*З успіхів молодих українських музиків у Празі*», *Новий Час*, 1928.

Витвицький Василь. (Ред.) *Диригентський Порадник*; написали д-р В. Витвицький, М. Колесса, д-р З. Лисько, Львів, Український Видавничий Інститут, 1938.

Волошин Михайло. «*Концерт п. Іванни Приймової в Черчі*», *Діло*, ч. 197, 28 липня, 1934.

Діло, Львів, 1929-1939.

(ІК.) «*Академія в честь Богдана Лепкого*», *Діло*, ч. 38, 18 лютого, 1933.

Зиблікевич Євген. *Нестор Нижанківський під час першої світової війни*, Філядельфія, 1968. (Неопубліковане)

Лисько Зіновій. (Ред.) *Великий співанник «Червоної Калини»*; збірник пісень стрілецьких, історичних (козацьких), побутових, обрядових, жартівливих в опрацюванні для хорів — мішаного, мужеського й жіночого а сарелла, Львів, Видавнича Кооператива «Червона Калина», 1937.

Лисько Зіновій. «*Нестор Нижанківський (1893-1940)*», *Християнський Голос*, ч. 29 (349), 1955.

Лисько Зіновій. «*Українська новітня фортепіанова творчість*», *Діло*, ч. 278, 18 жовтня, 1935.

Лисько Зіновій. *Приватний лист до Ігоря Соневицького з 24 червня 1968.* (Неопубліковане)

Лисько Зіновій. «*Пам'яті Нестора Нижанківського*», *Львівські Вісті*, жовтень, 1941.

Лисько Зіновій. «*Спогади про Нестора Нижанківського*», Нью-Йорк, березень, 1968. (Неопубліковане)

Лужницький Григорій. *Приватний лист до Ігоря Соневицького з 11 травня 1968.* (Неопубліковане)

Маценко Павло. *Листування з Ігорем Соневицьким.* (Неопубліковане)

Маценко Павло. «*Нестор Нижанківський в Празі*», *Український Голос*, ч. 44 (40), 2 листопада, 1960.

Нижанківська Меланія. *Листування з Ігорем Соневицьким.* (Неопубліковане)

Нижанківський Нестор. *Автобіографія.* (Неопубліковане)

Нижанківський Нестор. *Листування з Василем Косаренком-Косаревичем.* (Неопубліковане)

Нижанківський Нестор. *Приватна листівка до Павла Маценка з 18 серпня 1928.* (Неопубліковане)

НОВАК V., *Опінія про Н. Нижанківського з часів студій у Празькій Консерваторії.* (Неопублікований документ)

Придаткевич Роман. «*Спомини про Нестора Нижанківського (3)*», *Свобода*, ч. 61, березень, 1954.

Приймова Іванна. «*Чайний вечір УФОТО*», *Діло*, ч. 100, 20 квітня, 1934.

Савицький Роман. «*Кирка з Льолео*», *Українська Музика*, ч. I (23), березень, 1939.

Савицький Роман. «*Сучасна українська музика*», *Львівські Вісті*, 30 грудня, 1943.

Соневицький Ігор. *Мелодії Романа Купчинського*; запис мелодій і слів, Нью-Йорк, 1968. (Неопубліковане)

Statní Konservatoř Hudby v Praze (Škola Mistrovská) číslo: 55, Školní Rok 1927/28.

Сурма; збірник воєнних пісень, Львів-Київ, Видавнича Спілка «Червона Калина», 1922.

«*Українські народні мелодії*», (радіопроеграма львівської радіостанції з 3 листопада 1943). Неопублікований документ.

Федькович О. *Вибір поезій*, Венцляр, видавництво «Струя» ч. 5, 1920.

СНУВІНСКИ ADOLF, «*Wspomnienia o Modeście i Nestorze Niżankowskich*», Poznań, 18.VI.1950. (Неопубліковане, написане для д-ра М. Антоновича)

Нотні матеріали

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Відповідь на картку з Мадриту*» для фортепіяна. (Відбитка з авторського манускрипту)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Wozu bin ich erwacht*?» для голосу з фортепіяном. (Фотокопія з авторського манускрипту)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Гей, не дивуйтесь; заклик до братів славян*» для мішаного хору а капелля з баритоновим сольо в супроводі фортепіяна. (Відбитка з переписаних нот)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*З могого дневника*» для фортепіяна. (Відбитка з авторського манускрипту)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Intermezzo*» для фортепіяна. (Відбитка з авторського манускрипту)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Не бий сину коня в головоньку*» для фортепіяна. (Відбитка з авторського манускрипту)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Не співай по весні*» для голосу з фортепіяном. (Переписані ноти)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Похоронний марш*» для симфонічної оркестри. (Відбитка з переписаної партитури)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Прийди, прийди*» для голосу з фортепіяном. (Переписані ноти)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Просвітянський марш*» для трубно́ї оркестри. (Відбитка з друкованого примірника)

НИЖАНКІВСЬКИЙ НЕСТОР. «*Спомин*» для фортепіяна. (Відбитка з авторського манускрипту)

NYŻANKOWSKYJ NESTOR, «*Fuge über B-A-C-H*». (Відбитка з авторського манускрипту)

З М І С Т

Вступ	3
Сольоспіви	5
Твори для фортепіана	9
Хорові твори	16
Камерна музика	23
Симфонічна музика	25
Театральна музика	27
Список музичних творів	29
Джерела	32

ВИДАННЯ «БОГОСЛОВІЇ» - EDITIONES «BOHOSLOVIA»

1. Dr. Jos. Slipyj: De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus S. explicanda. Pag. iv+29. Львів, 1923.
2. о. Д-р. Г. Костельник: Границі вселенної (Dr. G. Kostelnyk: De finibus universi). Стор. 61. Львів, 1925.
3. Dr. A. Landgraf: Partes animae norma gravitatis peccati. Pag. 54. Leopoli, 1924.
4. о. Д-р. Й. Сліпий: Св. Тома з Аквіну і схоластика (Dr. Jos. Slipyj: De S. Thoma Aq. atque theologia et philosophia scholastica). Стор. 76. Львів, 1925.
5. Dr. Theod. Haluščynskij OSBM: De ucrainis S. Scripturae versionibus. Pag. 22. Leopoli, 1925.
6. Dr. Jos. Slipyj: Num Spiritus Sanctus a Filio distinguatur, si ab eo non procederet. Pag. 36. Leopoli, 1928.
7. о. Д-р. Сп. Кархут: Нове видання Служебника (Dr. Sp. Karchut: Nova editio Liturgiconis slavici). Стор. 34. Львів, 1929.
8. о. Д-р. Гавриїл Костельник: Ordo logicus (Dr. Gabriel Kostelnyk: De ordine logico). Стор. 44. Львів, 1931.
9. P. Josep Scrijvers CSSR: Le double Principe Moteur de la Vie Spirituelle. Pag. 40. Leopoli, 1931.
10. Dr. M. Schmaus: Kykeley, cuiusdam adhuc ignoti auctoris anglici ineunte saeculo xiv florentis. Quaestio de cooperatione divina. Pag. 38. Львів, 1932.
- 11-12. Д-р. Ярослав Пастернак: Коротка археологія західно-українських земель. (Dr. Jaroslav Pasternak: L'Archéologie des terres ouest-ukrainiennes á l'eroque préhistorique, protohistorique et chrétienne). Стор. 94+хvii таблиць. Львів, 1932.
13. Володимир Січинський: Вежа і дім Корнякта у Львові (V. Sičynskij: La tour et la Maison De Corgnacte à Leopoli). Стор. 20+vi таблиць. Львів, 1932.
14. Dr. Leo Hlynka: De potestate episcoporum nec non praerogativis metropolitanae potestatis in bona Ecclesiae temporalia in Oriente novem primis saeculis. Pag. 74. Львів, 1933.
15. Д-р. Микола Конрад: Нарис історії старинної філософії (Dr. Nikolaus Konrad: Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus). Стор. 53. Львів, 1933.
- 16-17. Д-р. Микола Конрад: Нарис історії старинної філософії (Історія філософії Греків і Римлян) (Dr. Nikolaus Konrad: Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus). Стор. 90. Львів, 1934.
18. Є. Ю. Пеленський: Бібліографія української бібліографії (E. J. Pelenskiy: Bibliographia ucrainicae bibliographiae). Стор. 198. Львів, 1934.
19. Д-р. Микола Конрад: Нарис історії старинної філософії (Dr. Nikolaus Konrad: Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus). Стор. 112. Львів, 1935.
20. Dr. A. Landgraf: Petri Abaelardi expositionis in epistolam S. Pauli ad Romanos abbreviatio. Pag. 46. Leopoli, 1935.
21. Д-р. Микола Конрад: Основні напрямки новітньої соціології (Dr. Nikolaus Konrad: Sociologia). Стор. 78. Львів, 1936.
22. В. Січинський: Замкова церква св. Миколая у Львові (V. Sičynskij: De Ecclesia S. Nikolai Leopoli), Стор. 36+x. Львів, 1936.
23. Д-р. Іван Шпитковський: Рід і герб Шептицьких (Dr. I. Špytkovskij: Famille et armoiries des Szeptycki). Стор. I+128+ix. Львів, 1939.
24. Dr. A. Landgraf: Neue Gesichtspunkte für die Einschätzung des Zacharias Chrysopolitanus. Leopoli, 1942.
- 25-26. Dr. Michajlyščuk: De occasione et scopo Metrop. Javorskij operis Petra fidei. Pag. 84. Leopoli, 1942.

27. Д-р. М. Конрад: Нарис історії старинної філософії, четверта частина (Dr. Nikolaus Konrad: *Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus*), Стор. 93. Львів, 1939.
28. Д-р. Ст. Сампара: Прачоловік і праоб'явлення (Dr. S. Sampara: *Primus homo et revelatio primitiva*). Стор. 204. Львів, 1938.
29. Д-р. Іван Шпитковський: Рід і герб Шептицьких. Друга частина (Dr. I. Špytkovskýj: *Famille et armoiries des Szeptycki*). Львів, 1942.
30. Д-р. В. Фіголь: Церковні брацтва Галицької гр.-кат. провінції в XVIII ст. (Dr. V. Figol: *De confraternitatibus Ecclesiae graeco-cath., quae Galiciae terris XVIII s. decursu exstiterint*). стор. 79. Львів, 1938.
31. о. Д-р. Мирослав Марусин: Погляд на виховання кандидатів духовного стану на Україні (Dr. M. Marusyn, *De educatione cleri in Ucraina conspectus historicus*). тор. 55. Рим, 1963.
32. о. Д-р. Мирослав Марусин: Божественна Літургія в Київській Митрополії по списку Ісидорового Літургікона з XV ст. (Dr. M. Marusyn, *Divinae Liturgiae in Metropolia Kieviensi secundum manuscriptum liturgicum Metropolitanae Isidori saec. xv expositio*). Стор. 62. Рим, 1964.
33. Joseph Slipuj: Die Auffassung des «Lebens» nach dem Evangelium und I. Briefe des Hl. Johannes. Pag. 62. Рим, 1965.
34. о. проф. Д-р Мирослав Марусин: Пастирсько-літургічна діяльність святого Йосафата (De opera Liturgico-Pastorali Sancti Josaphat). Стор. 100. Рим, 1967.
35. Д-р. Петро Ісаїв: Меморандум митрополита Андрея Шептицького до урядів Центральних Держав 3-15 серпня 1914. (Peter Isajiw, Ph. D., Archbishop-Metropolitan Andrew Sheptytsky's Memorandum of August 15, 1914 to the Central Powers). Стор. 46. Рим, 1968.
36. о. Д-р. Олександр Баран: Церква на Закарпатті в роках 1665-1691. (Rev. Dr. Alexander Baran, *The Church in Subcarpathia from 1665 to 1691*). Стор. 68. Рим 1968.
37. Іван Кейван: Василь Кричевський — творець українського національного стилю. (Ivan Keywan, *Vasyl Krychevsky — Author of the Ukrainian national style*). Стор. 24. Рим, 1968.
38. о. мітраг Мирослав Ріпецький: Спогади про село Угринів сокальського повіту та про угринівських діячів. (Inful. Miroslaus Ripeckuj, *De chronica Uhryniw, centri culturalis ucraini.*) Стор. 48. Рим, 1968.
39. С. Гординський: Українські церкви в Польщі, (Sviatoslav Hordynsky, *Ukrainian Churches in Poland*). Стор. 20 + 74 ілюстрацій. Рим, 1969.
40. Д-р Богдан Казимира, Успіхи і труднощі у великому замірі (Dr. Bohdan Kazymura, *Obstacles and achievements of a great undertaking*). Стор. 52. Рим, 1969.
41. Проф. д-р В. Кармазин-Каковський: Українська народна архітектура. Хати і дерев'яні церкви XVIII сторіччя з 40 ілюстраціями. (Prof. Dr. V. Karmazyn-Kakovsky, *Ukrainian Folk Architecture with 40 illustrations*). Стор. 53. Рим 1972.
42. Проф. д-р Олекса Горбач: Рукописна церковнослов'янська «Риторика» з 2-гої половини 18 в. монастирської бібліотеки в Нямці у Румунії (Prof. Dr. Olexa Horbatsch, *Eine ukrainisch-kirchenslavische handschriftliche Rhetorik aus der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts in der Klosterbibliothek zu Neamt (Rumänien)*). Стор. 57. Рим 1972.
43. О. д-р Юрій Федорів: Замоївський Синод 1720 р. (Dr. Georgius Fedoriw, *De Synodo Zamostiana an. 1720. In occasione 250-anniversarii*). Стор. 68. Рим 1972.
44. О. д-р Іван Хома: Нарис історії храму Жировицької Богоматері і свв. мучеників Сергія і Вакха в Римі (Dr. Joannes Choma, *De brevi historia ecclesiae sanctorum Sergii et Bacchi vulgo dictae Reginae pascuorum*). Стор. 45. Рим 1972.